

VERONMAKSAJAIN KESKUSLIITTO RY
Kalevankatu 4
00100 HELSINKI

LAUSUNTO

13.11.2025

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI SÄHKÖISTÄ
TIEDOKSIANTOA VEROHALLINNOSSA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI (HE
157/2025 vp)**

Esityksessä ehdotetaan, että Verohallinto voisi antaa päätökset ja muut asiakirjat tiedoksi Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa (Omavero) silloin, kun verovelvollinen on käyttänyt Verohallinnon sähköisen asiointin palvelua lain voimaantulon jälkeen. Luonnollisten henkilöiden osalta sähköinen tiedoksianto koskisi vain täysi-ikäisiä ja täysivaltaisia henkilöitä. Vaikka verovelvollinen ei olisi käyttänyt Omaveroa, verotuspäätökset ja muut verotusta koskevat asiakirjat voitaisiin antaa tiedoksi sähköisesti silloin, kun verovelvolliseen sovellettaisiin viranomaisten asiakirjojen sähköistä tiedoksiantoa sitä koskevien yleissäännösten nojalla eli kun verovelvollisella olisi käytössään Suomi.fi -viestit. Verovelvollisen suostumus ei siis olisi enää sähköisen tiedoksiannon edellytys.

Tiedoksianto toimitettaisiin sähköisesti kuolinpesälle, yhteisölle, yhteisetuudelle ja yhtymälle silloin, kun näiden puolesta laillinen edustaja tai valtuutettu on kirjautunut Verohallinnon sähköiseen asiointipalveluun.

Nyt kysymyksessä olevan lakiluonnoksen lisäksi vireillä on esitys sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi, jonka mukaan sähköinen viranomaisasiointi muuttuisi pakolliseksi niille, jotka tunnistautuvat viranomaisen digitaaliseen palveluun Suomi.fi-tunnistuksella. Nyt käsiteltävä esitys käytännössä laajentaa sähköistä tiedoksiantoa veroasioissa siitä, mitä se yleislain nojalla olisi.

Lainsäädäntöhankkeen taustalla olevat tavoitteet digitalisaation edistämisestä ja viranomaistoimintojen tehostumisesta ovat tärkeitä ja kannatettavia päämääriä. Veronmaksajain Keskusliitto ei vastusta sitä, että sähköiseen asiointiin kyvykkäille verovelvollisille annettaisiin päätökset ja asiakirjat tiedoksi sähköisesti verotusta koskevissa asioissa. Esityksen hyvien tavoitteiden edistäminen ei saa kuitenkaan vaarantaa kaikkein heikoimpien oikeuksia. Ehdotuksessa ei ole riittävästi arvioitu ja huomioitu erityisryhmien ja digiasiointiin kykenemättömien henkilöiden tarpeita. Paperiasioinnin valitsemisen ja siinä pysymisen pitäisi jatkossakin onnistua helposti jokaiselle sitä tarvitsevalle.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, ettei lakimuutosta tulisi edistää esitetyssä muodossa. Suostumukseen perustuvan sähköisen tiedoksiannon laajentaminen tulisi olla ensisijainen keino sähköisen asiointin lisäämiseen kaikessa viranomaistoiminnassa. Ehdotetussa muodossa sääntely sisältää merkittäviä oikeusturvariskejä niiden verovelvollisten osalta, joilla ei ole kyvykkyyttä digiasiointiin.

Sähköisestä tiedoksiannosta kieltäytyminen ei saa olla vaikeaa

Verovelvollinen voisi esityksen mukaan kieltäytyä sähköisestä tiedoksiannosta veroasioissa ilmoittamalla Verohallinnolle, että hän ei käytä Omaveroa eikä ilmoitusta tarvitsisi perustella. Kieltäytyminen ei edellyttäisi selvitystä esimerkiksi siitä, että verovelvollisen kyky käyttää Omaveroa on tosiasiallisesti heikentynyt.

Jos ehdotettu sääntely tulee voimaan, on ehdottoman tärkeää, että verovelvollisilla on aito mahdollisuus kieltäytyä sähköisestä tiedoksiannosta tehokkaasti myös jatkossa. Tämä on tehty ehdotetun sähköiseen tiedoksiantoon viranomaistoiminnassa sovellettavan yleislain ja veroasioihin sovellettavan verotusmenettelylain kytköksellä käytännössä erittäin vaikeaksi.

Verovelvolliset voisivat tulla verotuksessa sähköisen tiedoksiannon piiriin kahta kautta: Omaveroa tai suomi.fi -tunnistautumista käyttämällä. Vaikka verovelvollinen ei käyttäisi Omaveroa tai kieltäytyisi sähköisestä tiedoksiannosta Omaveroon kirjautumisen yhteydessä, tulisi henkilö sähköisen tiedoksiannon piiriin myös veroasioissa kirjautuessaan suomi.fi -tunnuksia käyttäen mihin tahansa julkishallinnon asiointipalveluun.

On täysin kohtuutonta ja epärealistista odottaa, että verovelvolliset ymmärtäisivät tämän eri palveluiden käytön kytköksen. Esimerkiksi terveystietojaan Omakannasta tutkivan henkilön pitäisi ymmärtää palvelun käytön johtavan siihen, ettei mikään verotusasiakirja enää tulisi postitse, vaikkei tämä olisi ikinä käyttänyt koko Verohallinnon Omavero-palvelua.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että lakihankkeen suurimpien ongelmien korjaamiseksi vähintäänkin kytkös hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettuun lakiin tulisi katkaista. Verovelvollinen ei saisi joutua sähköisen tiedoksiannon piiriin veroasioissa pelkästään sillä perusteella, että tämä käyttää jotain muuta julkishallinnon palvelua suomi.fi -tunnistusta käyttäen.

Sähköisestä tiedoksiannosta kieltäytymiseen tulisi riittää yksi ilmoitus yhtä viranomaiskanavaa pitkin.

Asiakirjojen tosiasiallinen tiedoksisaanti on varmistettava

Esityksen mukaan sähköisesti tiedoksi annettu asiakirja katsottaisiin annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä siitä, kun asiakirja on tallennettu Omaveroon, olipa kirje tai päätös luettu tai ei. Jos sähköiset viestit eivät syystä tai toisesta tavoita verovelvollista ja asiakirjat jäävät saamatta aidosti tiedoksi, jää tärkeisiin kirjeisiin reagoimatta ja vaikkapa valitus lähettämättä ajoissa. Tiedoksianto ei tällöin toteudu tehokkaasti ja seurauksena saattaa olla taloudellisia menetyksiä, kuten esimerkiksi veron siirtyminen ulosottoon tai vääränsisältöisen verotuspäätöksen oikaisuajan umpeutuminen.

Esityksen perusteluissa todetaan, että vaikka sähköisen tiedoksiannon edellytykset sinänsä täyttyisivät, Verohallinto voisi tarvittaessa käyttää harkintaa ja toimittaa päätöksen tai muun asiakirjan tiedoksi muulla tavoin kuin sähköisesti eli käytännössä kirjepostina. Veronmaksajain Keskusliitto korostaa, että jos esitys hyväksytään, tulee Verohallinnon käyttää tätä harkintavaltaa laajasti ja aktiivisesti sekä pyrkiä tunnistamaan niitä verovelvollisryhmiä, joilla oletettavasti on haasteita sähköisen tiedoksisaannin kanssa.

Kyvykkyyttä digiasiointiin on vaikea mitata

Kirjautuminen Omaveroon tai muuhun viranomaispalveluun ei aina indikoi kyvykkyyttä sähköiseen asiointiin. On hyvin tyypillistä, että viranomaisissa digiasiointi hoidetaan yhdessä esimerkiksi omaisen tai avustajan kanssa. Tällainen avusteinen digiasiointi voi olla joko kertaluonteista tai jatkuvaa. Avusteinen kirjautuminen tai vaikka toisen tunnusten käyttö tämän asioiden hoitamiseen ei kuitenkaan kerro mitään verovelvollisen omasta asiointikyvystä.

Verohallinnon asiointipalvelun käyttöön perustuva sähköinen tiedoksianto ei koskisi henkilöitä, jotka ovat alaikäisiä tai joille on holhoustoimesta annetussa laissa tarkoitettuun holhousasioiden rekisteriin merkityn tiedon perusteella määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutus. Tämän henkilöjoukon sulkeminen sähköisen tiedoksiannon ulkopuolelle on ensiarvoisen tärkeää. Näiden henkilöiden lisäksi Suomessa on kuitenkin suuri joukko esimerkiksi ikääntyviä kansalaisia, joiden digikyvykkyys eivät ole Omaveron käytön edellyttämällä tasolla, vaikka palveluun satunnaisesti heidän nimissään kirjaututtaisiinkin.

On verovelvollisten oikeusturvan kannalta hyvin ongelmallista, jos verovelvollinen ei saa päätöksiään tiedoksi sen vuoksi, ettei ymmärrä tai osaa tehdä sähköisen tiedoksiannon kieltävää ilmoitusta. Ongelmaa korostaa se, ettei sähköisen tiedoksiannon oikeudellinen edellytys jatkossa olisi se, että verovelvolliselle on lähetetty ilmoitus saapuneesta asiakirjasta. Jos verohallinnolla ei olisi verovelvollisen puhelinnumeroa tai sähköpostiosoitetta, ei ilmoitusta veropäätöksestä tai muusta asiakirjasta käytännössä olisi mahdollista lähettää, mutta päätös katsottaisiin silti tiedoksi saaduksi. Näiden ongelmatilanteiden riskiä vähentäisi merkittävästi jo se, ettei sähköinen tiedoksianto uudelleenaktivoituisi yksinomaan sillä, että verovelvollisen tunnuksilla kirjaututaan Omaveroon tai johonkin muuhun viranomaispalveluun.

Veronmaksajain Keskusliitto esittää, että sähköisestä asioinnista tulisi pystyä kieltäytymään pysyvästi niin, että sähköinen tiedoksianto aktivoituu verovelvollisen siitä kerran kieltäytyttyä uudelleen vain verovelvollisen nimenomaisesta pyynnöstä.

Uudesta menettelystä ja kieltäytymismahdollisuudesta on tiedotettava tehokkaasti

Jos sääntely otetaan käyttöön, Verohallinnon tiedottamisen uudesta menettelystä tulee olla laaja-alaista ja aktiivista. Haasteelliseksi tilanteen tekee lakien suunniteltu voimaantulo jo 12.1.2026. Erityisesti sähköisen tiedoksiannon piiriin johtavan Omaveroon kirjautumisen yhteydessä tulee kirjautumisen merkitys verovelvolliselle selostaa yksiselitteisesti ja selkeästi. Kieltäytymismahdollisuudesta kertomisen lisäksi verovelvollisille tulee kirjautumisen yhteydessä suoraan tarjota mahdollisuus sähköisesti tiedoksiannosta kieltäytymiseen yksinkertaisella tavalla.

Kati Hannikainen
lakiasiainjohtaja